

Система недержавного пенсійного забезпечення в Україні

КУА “Оптіма-Капітал”

www.optima-c.com.ua

79060, Львів, Наукова, 7а,
т. (032) 2447077, 2447130

■ Пункт	➤ сторінка
■ Огляд законодавчої бази	➤ 3
■ НПФ – основні переваги	➤ 13
■ Огляд ринку	➤ 18
■ Функціонування НПФ	➤ 23
■ Функції складових частин НПФ	➤ 26
■ Регуляторні механізми	➤ 31
■ Група компаній “Оптіма”	➤ 33
■ Послуги “Оптіма-Капітал”	➤ 35

Законодавство

- **Закон України „Про недержавне пенсійне забезпечення” (набрав чинності 01 січня 2004 року);**
- **Інші нормативно-правові акти Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг, Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України з питань недержавного пенсійного забезпечення.**
- **Зміни до законів „Про податок з доходів фізичних осіб” та „Про оподаткування прибутку підприємств”, якими усунуто подвійне оподаткування (вступили в дію з 01.07. 2004);**

Огляд законодавчої бази

Рівні пенсійних заощаджень

- Нова пенсійна система - трирівнева:
- 1-й рівень – це солідарна система для виплати базових пенсій, де передбачений персоніфікований облік внесків;
- 2-й рівень – це обов’язкова накопичувальна система (почне працювати з 2007 року);
- **3-й рівень – добровільна накопичувальна система, де кошти вносяться до недержавних пенсійних фондів.**

Огляд законодавчої бази

Типи пенсійного забезпечення

- Три типи недержавного пенсійного забезпечення (НПЗ):
- Недержавні пенсійні фонди (виплати на визначений термін):
  - відкриті;
  - корпоративні;
  - професійні;
- Банківські установи - шляхом відкриття пенсійних депозитних рахунків (виплати до вичерпання рахунку);
- Страхові організації - шляхом укладення договорів страхування довічної пенсії (довічні виплати).

Огляд законодавчої бази

Недержавний пенсійний фонд (НПФ) - визначення

■ **Недержавний пенсійний фонд (НПФ)**

- юридична особа, створена відповідно до Закону України "Про недержавне пенсійне забезпечення", яка має статус неприбуткової організації (непідприємницького товариства), функціонує та провадить діяльність **виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду** з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснює пенсійні виплати учасникам зазначеного фонду у визначеному цим Законом порядку.
- *НПФ не має на меті одержання прибутку для подальшого його розподілу між засновниками.*

- **Засновники** – будь-які юридичні особи (крім бюджетних);
- **Вкладники** - будь-які юридичні або фізичні особи (крім бюджетних);
- **Учасники** – будь-які фізичні особи незалежно від місця та характеру їх роботи.

- **Засновники** – одна або декілька юридичних осіб - роботодавців (бюджетні установи – в особливому порядку);
- **Вкладники** – засновники, роботодавці-платники (бюджетні установи – в особливому порядку), працівники засновників і роботодавців-платників;
- **Учасники** – фізичні особи, які перебувають (перебували) у трудових відносинах із засновником, роботодавцем-платником.

- **Засновники** – об'єднання юридичних осіб – роботодавців, об'єднання фізичних осіб (включаючи профспілки), фізичні особи, пов'язані за родом їх професійної діяльності;
- **Вкладники** – засновники, юридичні або фізичні особи, пов'язані за родом їх професійної діяльності, визначеної в статуті фонду;
- **Учасники** – фізичні особи, пов'язані за родом їх професійної діяльності, визначеної в статуті фонду.

- відкриваються у банківських установах з метою накопичення заощаджень на старість;
- банк гарантує мінімальний процентний дохід;
- банк нараховуватиме його протягом всього періоду трудової діяльності вкладника;

- Є різноманітні страхові продукти, що можуть використовуватися як засіб накопичення заощаджень на старість або як механізм здійснення періодичних виплат протягом життя пенсіонера

- Недержавне пенсійне забезпечення є для НПФ виключним видом діяльності
- Активи НПФ формуються за рахунок пенсійних внесків і прибутку (збитку) від їх інвестування
- Умови і порядок пенсійного забезпечення учасників визначаються в пенсійних схемах, які є невід'ємними додатками до Статуту фонду
- Розмір пенсійних виплат визначається виходячи з суми пенсійних коштів, які обліковуються на індивідуальному пенсійному рахунку учасника НПФ
- Накопичені в НПФ кошти учасника є власністю учасника з моменту зарахування коштів на його індивідуальний пенсійний рахунок

НПФ – переваги для роботодавців

Соціально-кадрові та управлінські

- Посилення соціального захисту працівників;
- Можливість збільшити матеріальну зацікавленість своїх працівників при зменшенні податкового навантаження самого роботодавця;
- Проведення ефективної кадрової політики;
- Створення умов для закріплення кращих кадрів на підприємстві та залучення висококваліфікованих фахівців;
- Стимулювання омолодження кадрів, зокрема завдяки виплатам достойних пенсій особам пенсійного віку
- Підвищення стабільності у трудовому колективі.

НПФ – переваги для роботодавців Фінансово-інвестиційні та виробничі

- Оптимізація витрат на соціальні та інвестиційні програми за допомогою пільгового оподаткування:
  - Зменшуються витрати роботодавця на сплату податку на прибуток (кошти, спрямовані на сплату пенсійних внесків в межах 15% ФОП спрямовуються на валові витрати підприємства);
  - Зменшуються витрати роботодавця на соціальні нарахування на фонд оплати праці;
- Залучення коштів працівників до формування пенсійних активів;
- Отримання довгострокового інвестиційного ресурсу з меншими витратами часу і коштів, А САМЕ – можливість:
  - часткового рефінансування підприємства за рахунок внесків, зроблених до пенсійного фонду не лише роботодавцем, але й самим працівником;
  - часткового рефінансування підприємства за рахунок частини інвестиційного доходу недержавного пенсійного фонду;

НПФ – переваги для роботодавців

Зростання нематеріальних активів

- Створення позитивного іміджу підприємства;
- Підвищення довіри працівників до роботодавця;
- Формування корпоративного духу (команди)

НПФ – переваги для роботодавців

Економічна ефективність участі підприємства в НПФ

- Приклад - роботодавець вирішив провести мотивацію персоналу шляхом збільшення ФОП на 500 000,00 грн.
- При цьому, на суму 500 000,00 грн здійснюються соціальні нарахування в сумі до 200 000 грн. або до 40% від ФОП в залежності від виду економічної діяльності підприємства (32,3% Пенсійний фонд +2,9% фонд соціального страхування +1,6% фонд соціального страхування на випадок безробіття + від 0,9% страхування від нещасних випадків).
- Крім того, із коштів, призначених на виплату заробітної плати працівникам підприємства, утримується прибутковий податок в розмірі 13%.
- У випадку ж , якщо кошти, призначені на мотивацію персоналу направляються на недержавне пенсійне забезпечення працівників, на вказану суму (500 000,00 грн) такі нарахування не здійснюються і і прибутковий податок з із зарплатні працівників не утримується .
- Тобто **сумарна економія коштів складе більше 200 000,00 грн. або біля 50% !**

НПФ – переваги для працівників

Сплата роботодавцем внесків на користь своїх працівників забезпечує:

- створення членам трудового колективу додаткового джерела пенсійного забезпечення;
- випереджаюче зростання сукупного доходу працівників підприємства (оплата праці плюс пенсійні внески);
- зниження рівня оподаткування сукупного доходу податком з доходів фізичних осіб
- можливість прискореного формування пенсійних накопичень особам передпенсійного віку шляхом встановлення підвищених нормативів відрахування пенсійних внесків на користь представників старшого покоління та ветеранів підприємства.

Огляд ринку станом на 01.05.2005

До Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 28 НПФ (21 відкритих, 5 корпоративних, 2 професійних);

- З них 13 НПФ уклало договори про надання послуг з адміністрування, управління активами та зберігання активів, тобто фактично працюють
- Активи цих НПФ становлять 3159,4 тис. грн., з них:
  - Надходження пенсійних внесків від юридичних осіб – 2664,8 тис. грн.;
  - Надходження від фізичних осіб – 475,8 тис. грн.;
  - Надходження від інвестиційного доходу – 18,8 тис. грн.
- Слід відмітити, що пенсійні внески почали надходити в основній своїй масі **тільки в березні – квітні 2005 року**

Огляд ринку станом на 01.05.2005

- Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг видано 19 ліцензій на провадження діяльності з адміністрування НПФ;
- 36 осіб планують отримати ліцензію адміністратора;
- Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку видано 55 ліцензій на управління активами НПФ.

Огляд ринку станом на 01.05.2005

НПФ, які набули статусу фінансової установи

- Відкритий НПФ Приватбанка
- Відкритий та корпоративний НПФ банку «АВАЛЬ»
- Корпоративний НПФ “Стірол”
- Відкритий НПФ банку “Дністер”
- Відкритий НПФ “Укрсоцбанку”
- Професійний недержавний пенсійний фонд хіміків України
- Недержавний пенсійний фонд працівників бюджетних установ

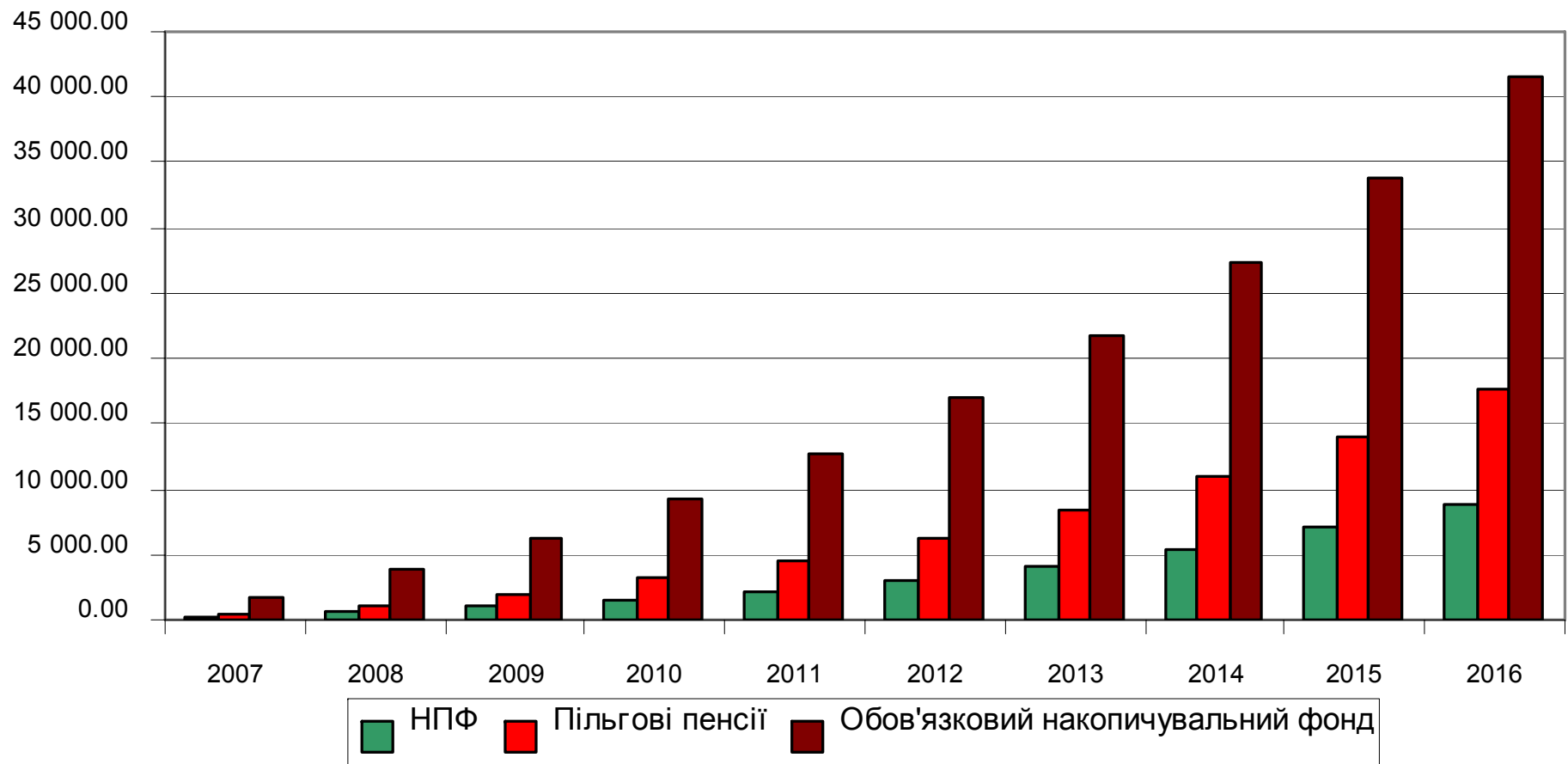
Огляд ринку станом на 01.05.2005

Орієнтовні розрахунки прогнозованих пенсійних виплат, зроблені компаніями – адміністраторами

- За середнього рівня дохідності накопичень 16% річних, середнього рівня інфляції 7% за рік і внеску в сумі 100 грн. упродовж 5 років, працівник зможе отримувати додаткову пенсію в розмірі **96 грн.** протягом **10 років** За таких самих параметрів, але протягом 6 років, працівник забезпечить собі пенсію в сумі **100 грн. на 15 років**. А в разі сплати внесків протягом 7 років сума додаткової пенсії, яка виплачуватиметься **20 років, становитиме 105** грн. (у сьогоднішніх цінах).

Обсяги активів НПФ (прогноз USAID/PADKO “Впровадження пенсійної реформи в Україні”)

Сума активів на кінець року, млн. дол.

Функціонування НПФ

- 1 – Рада фонду укладає з адміністратором договір про адміністрування НПФ;
- 2 – Рада фонду укладає з компанією з управління активами договір про управління активами НПФ;
- 3 – Рада фонду укладає зі зберігачем договір про обслуговування НПФ;
- 4 – Адміністратор від імені фонду укладає із вкладниками пенсійні контракти;
- 5 – Адміністратор надає учасникам інформацію про стан їх індивідуальних пенсійних рахунків та укладає договори про виплату пенсій на визначений термін;
- 6 - КУА надає зберігачу розпорядження по інвестуванню активів НПФ;
- 7 – Зберігач надає КУА інформацію про здійснені операції та отриманий інвестиційний дохід;

Функціонування НПФ

- 8 – Адміністратор надає зберігачу розпорядження на здійснення пенсійних виплат з активів НПФ в межах, встановлених законодавством;
- 9 – Адміністратор представляє КУА інформацію про внески, які планується отримати у відповідності до пенсійних контрактів та заплановані пенсійні виплати відповідно до договорів про виплату пенсії, заяв на перевід коштів);
- 10 – Зберігач надає адміністратору інформацію про проведені виплати, а також адміністратору та раді фонду звітність по недержавному пенсійному забезпеченню;
- 11 – КУА надає адміністратору та Раді фонду звітність по недержавному пенсійному забезпеченню;
- 12 – Адміністратор надає Раді фонду звітність по недержавному пенсійному забезпеченню.

НПФ тільки акумулюють кошти і вибирають структури, що забезпечують їх подальшу діяльність:

- Компанію - адміністратора;
- компанію з управління активами;
- зберігача;

Функції складових частин НПФ

- **Рада фонду:**
- визначає політику недержавного пенсійного фонду;
- ухвалює всі угоди, що укладаються фондом;
- відповідає за контроль усієї поточної діяльності фонду.

Функції складових частин НПФ

Адміністратор фонду

- ведення персоніфікованого обліку даних про кожного учасника; оприлюднення даних учасникам і звітування перед регулятивними органами;
- видача розпоряджень банку-зберігачу стосовно здійснення платежів з пенсійного фонду; контроль за наданням агентських і рекламних послуг;
- розгляд заяв на відкриття рахунків, перерахування залишків на рахунках до інших фондів, виплати пенсій тощо;

Компанія з управління активами

- приймає рішення щодо інвестування пенсійних активів та їх передачу;
- подає Раді фонду пропозиції щодо складання і перегляду інвестиційної декларації;
- звітує Раді, адміністратору, банку-зберігачу та регулятивному органу;
- одна компанія може поєднувати функції адміністратора й управління активами за умови, що вона має ліцензії на здійснення таких видів діяльності;

- фізично контролює правильність розпоряджень щодо інвестування коштів, передачі активів і здійснення виплат;
- не може бути пов'язаною особою з пенсійним фондом, компанією з управління активами або адміністратором;
- контролює правильність розпоряджень щодо використання пенсійних активів та відповідність таких розпоряджень закону та інвестиційної декларації;
- По-суті, контролює діяльність КУА та адміністратора.

- Ліцензування осіб, що здійснюють діяльність з НПЗ державними органами;
- Встановлення вимог до статутного фонду і власного капіталу особам, що надають послуги НПФ;
- Розмежування функцій адміністрування НПФ, управління пенсійними активами та їх зберігання між різними – фінансовими установами;
- Обов'язкове відокремлення активів засновників фонду, роботодавців та фінансових установ від пенсійних активів учасників з метою унеможливлення банкрутства НПФ;
- Відповідальності фінансових установ, що надають НПФ послуги з НПЗ резервним фондом, належним майном та власними активами

- Диверсифікація розміщення пенсійних активів та встановлення законодавчих обмежень напрямів, інструментів і нормативів інвестування;
- Зовнішній моніторинг операцій з пенсійними активами та їх обліку зберігачем та держорганами;
- Персоніфікація пенсійних накопичень та постійне інформування учасників про стан їх індивідуальних пенсійних рахунків;
- Обмеження з боку держави граничних розмірів винагороди за послуги, що надаються фінансовими установами;
- Незалежний аудит НПФ;
- Встановлення кваліфікаційних вимог до членів рад НПФ та фахівців фінансових установ, що надають послуги НПФ.

Група Компаній “Оптіма”

- Групу компаній „Оптіма” було створено як універсальну фінансову інституцію з метою забезпечення клієнтів максимально можливим набором послуг на фінансовому ринку;
- Група компаній об’єднує фінансову компанію «Оптіма-фінанс» (ліцензія Держфінпослуг на здійснення діяльності по залученню коштів фізичних осіб для фінансування об’єктів будівництва та проведення операцій з нерухомістю серія АБ № 118368 від 29/09/04) , інвестиційну компанію «Оптіма-Інвест» (ліцензія ДКЦПФР на здійснення діяльності по випуску та обігу цінних паперів серія АА № 770042 від 16/03/04)
- та КУА «Оптіма-Капітал».

Група Компаній “Оптіма”

- Компанія з управління активами „Оптіма-Капітал” має такі ліцензії:
  - Ліцензія ДКЦПФР на здійснення діяльності з управління активами ІСІ та НПФ серія АА № 770362 від 06/09/2004;
  - Ліцензія Держфінпослуг на провадження діяльності з адміністрування НПФ серія АБ № 115922 від 11/05/05;
  - Ліцензія ДСТЗСІ СБУ на використання, експлуатацію засобів криптозахисту інформації серія АА № 720267 від 19/04/2005.

Послуги “Оптіма-Капітал”

- Консультації з питань недержавного пенсійного забезпечення;
- Допомога в реєстрації НПФ в органах державної влади;
- Розробка стратегії функціонування НПФ (в т.ч. статутних документів, інвестиційної декларації, пенсійних схем, тощо);
- управління активами НПФ;
- послуги адміністратора;
- PR – підтримка;

Додаткова інформація

■ *Контактні особи*

- Олена Бойчун – начальник відділу адміністрування НПФ,
e-mail: olena@optima-c.com.ua